

NYILATKOZAT

a Magyar Köztársaság és az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság együttműködésének elveiről a nemzeti kisebbségek jogainak biztosítása területén

A Magyar Köztársaság és az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság (a továbbiakban: a Felek)

- megerősítve elkötelezettségüket az Egyesült Nemzetek Alapokmányában, az ENSZ emberi jogi dokumentumaiban, a Helsink-i Záróokmányban és az európai biztonsági és együttműködési értekezlet egyéb dokumentumaiban foglaltak végrehajtására,

- hangsúlyozva, hogy közös céljuk egy olyan demokratikus társadalmi rendszer megteremtése, amely a jogállamiság keretein belül valamennyi állampolgár számára biztosítja az emberi jogok és alapvető szabadságjogok teljes gyakorlását, törvényes érdekeik és törekvéseik szabad kifejeződését, a politikai pluralizmust, a szociális toleranciát és a törvény előtti egyenlőséget, az egyének és a közösségek törvényes védelmét,

- abból kiindulva, hogy a Felek területén nemzeti kisebbségek élnek, amelyek megfelelő jogokkal rendelkeznek, mind az egyén szintjén, mind pedig közösségként, a többi személlyel együttesen, csoportjuk keretein belül,

- felismerve, hogy a történelmileg területükön élő nemzeti kisebbségek hasznosan hozzájárulnak a Felek jólétének emeléséhez, kulturális és humanitárius fejlődéséhez,

- elismerve, hogy a nemzeti kisebbségek jogainak, mint az egyetemes emberi jogok részének tiszteletben tartása és érvényesülésének előmozdítása a béke, az igazságosság, a biztonság, a stabilitás és a demokrácia lényegi tényezője, s elengedhetetlen a Felek közötti baráti kapcsolatok és együttműködés fejlesztése szempontjából,

- azon meggyőződésükből kiindulva, hogy a nemzeti kisebbségek jogainak következetes tiszteletben tartása és biztosítása, valamint az etnikai, kulturális, nyelvi, vallási identitás kifejezése, megőrzése és fejlesztése szempontjából elengedhetetlen a Felek közötti konstruktív és hatékony együttműködés fejlesztése,

elhatározták, hogy elfogadják a jelen Nyilatkozatot a nemzeti kisebbségek jogainak biztosításával kapcsolatos együttműködés elveiről, és hogy gyakorlati tevékenységükben annak rendelkezéseit érvényesítik.

1. A Felek tiszteletben tartják a társadalmuk és államuk szerves részét képező nemzeti kisebbségek alapvető jogait és szabadságjogait mind egyénileg, mind a csoportjukhoz tartozó más személyekkel együtt, beleértve a törvény előtti egyenlőséget, a diszkriminációmentességet, és következetesen biztosítják azok érvényesítését. A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek kötelesek tiszteletben tartani annak az országnak a törvényeit, amelyben élnek.

2. A Felek tiszteletben tartják állampolgáraik azon jogát, hogy szabadon döntsenek arról, hogy melyik nemzetiséghez tartozónak vallják magukat, gyakorolják-e vagy sem az ebből fakadó jogaikat, és garantálják, hogy ez a döntés számukra semmiféle hátrányos következménnyel nem jár.

3. A Felek a demokrácia és a jogállamiság megteremtésére törekedve politikájukban figyelembe veszik a nemzeti kisebbségek törvényes érdekeit, és megteszik a szükséges politikai, jogi és államigazgatási intézkedéseket az etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásuk megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges kedvező feltételek kialakításának elősegítése érdekében. Ezek az intézkedések az egész társadalom érdekeit szolgálják, és nem vezethetnek a Felek többi állampolgára jogainak megsértéséhez.

4. A Felek törvényi és más szükséges védelemben részesítik a nemzeti kisebbségeket bármilyen olyan tevékenységgel szemben - ideértve a propaganda jellegűt is -, amely veszélyezteteti létüket vagy identitásukat, szítja, elősegíti vagy igazolja a gyűlöletkeltést és megkülönböztetést a nemzetiségekhez tartozás alapján.

5. A Felek kifejezik készségüket, hogy a nemzeti kisebbségek számára olyan státusz megteremtését ösztönzik, amely biztosítja jogukat a hatékony részvételre a közügyekben, ideértve az identitásuk védelmével és fejlesztésével kapcsolatos kérdéseket, a lakóhelyüket érintő döntések meghozatalát és végrehajtását.

6. A Felek a demokratikus jogállam természetes elemének tartják a nemzeti kisebbségek azon jogát, hogy nemzeti identitásuk megőrzésére a törvényes keretek között saját szervezeteket és egyesületeket hozzanak létre és működtessenek a Felek területén. E szervezetek vagy egyesületek kapcsolatokat építhetnek ki és tarthatnak fenn más országok szervezeteivel vagy egyesületeivel, amelyekkel közös az etnikai vagy nemzetiségi eredetük, kulturális örökségük vagy vallásuk. E szervezetek vagy egyesületek kérhetnek önkéntes pénzügyi és egyéb segítséget, valamint állami támogatást. E tevékenységnek meg kell felelnie azon ország nemzeti joga normáinak, amelyben működnek.

A Felek ilyen jellegű támogatásának konkrét kérdéseit a jelen Nyilatkozat 16. pontjával összhangban felállításra kerülő Vegyesbizottság hivatott eldönteni.

7. A Felek érvényesíteni kívánják azon elvet, hogy a nemzetiségek és nemzeti kisebbségek ügyeivel foglalkozó állami szervek demokratikus úton, az adott területen élő valamennyi nemzetiség és mindenekelőtt az azok véleményét kifejező szervezetek vagy egyesületek részvételével és érdekeinek figyelembevételével hozandóak létre.

8. A Felek nem tesznek a kisebbségek asszimilálására vagy a nemzetiségek lakta területek lakossági összetételének megváltoztatására irányuló adminisztratív, gazdasági vagy egyéb intézkedéseket.

9. A Felek meghozzák a szükséges törvényi, államigazgatási és egyéb intézkedéseket annak érdekében, hogy a nemzeti kisebbségek szabadon élhessenek anyanyelvhasználati jogukkal a személyes és a társadalmi életben, az írott és a beszélt nyelvben egyaránt, ideértve nemzeti keresztnéveik és családneveik használatát is.

E jog gyakorlása nem zárja ki a Felek hivatalos nyelve vagy nyelvei tanulásának kötelezettségét.

10. A Felek egyetértenek abban, hogy biztosítják az ahhoz szükséges lehetőségeket, hogy a nemzeti kisebbségek tanulják anyanyelvüket és anyanyelvükön tanuljanak az oktatás minden szintjén. Az ezzel összefüggésben felmerülő gyakorlati kérdéseket a szükségleteknek megfelelően és a Felek

lehetőségeivel és hatályos jogszabályaival összhangban a jelen Nyilatkozat 16. pontja alapján felállítandó Vegyesbizottság keretében oldják meg. A Felek lehetőséget teremtenek a másik Fél területén élő nemzeti kisebbséghez tartozó személyeknek arra, hogy saját felsőoktatási intézményükben tanulhassanak, továbbképzésen vegyenek részt, s szakértők cseréjére kerüljön sor az oktatás és a kultúra területén. A Felek az oktatás minden szintjén törekszenek az ekvivalencia elvének betartására, és elismerik állampolgáraik beiratkozásának, illetve tanulásának tényét a másik Fél területén elhelyezkedő oktatási intézményekben. Saját oktatási intézményeikben elősegítik a nemzeti kisebbségek történelmének és kultúrájának megismertetését.

11. A Felek garantálják a nemzeti kisebbségek számára a kulturális identitásuk megőrzéséhez és fejlesztéséhez való jogot, ideértve saját kulturális örökségük megőrzését és kutatását, mind amatőr, mind pedig professzionális szinten, elősegítik a Felek nemzeti kisebbségei kultúráinak kölcsönös megismerését, területükön szobrokat emelnek a kultúra kiemelkedő személyiségeinek, és garantálják a történelmi és kulturális műemlékek megőrzését és védelmét.

12. A Felek kijelentik, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó hívőknek joguk van vallásuk gyakorlására, ezen belül hitbuzgalmi anyagok beszerzésére, birtoklására, előállítására és használatára és hitéleti tevékenység folytatására anyanyelvükön, beleértve az anyanyelven való képzést.

13. A Felek elismerik a nemzeti kisebbségeknek azt a jogát, hogy hátrányos megkülönböztetés nélkül terjeszthessék és cserélhessék információikat, és jussanak információhoz anyanyelvükön, és konkrét lépéseket tesznek az anyanyelvi tömegtájékoztatási eszközök támogatására.

14. A Felek segítik a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket abban, hogy bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül létesítsenek és tartsanak fenn kapcsolatokat egymással országukon belül, valamint más országok állampolgáraival, akikkel közös az etnikai vagy nemzeti eredetük, kulturális örökségük vagy vallásuk.

15. A Felek minden személynek, így a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeknek is megtiltanak minden olyan tevékenységet - beleértve a propaganda jellegűt is -, amely erőszakot szít, vagy nemzetiségi gyűlöletet, illetve viszályt kelt.

16. A Felek a jelen Nyilatkozatban foglalt elvek gyakorlati megvalósítása, valamint a vállalt kötelezettségek végrehajtásának ellenőrzése céljából kifejezik készségüket egy Vegyesbizottság felállítására a két Fél állami intézményeinek és nemzeti kisebbségeinek képviselőiből. A Vegyesbizottság mandátumát és összetételét külön kormányközi Jegyzőkönyvben határozzák meg.

17. A Felek megerősítik azon szándékukat, hogy kétoldalú, továbbá regionális és egyetemes szinten elősegítsék a nemzeti kisebbségek jogainak nemzetközi jogi kodifikálását. Kinyilvánítják készségüket az erre irányuló erőfeszítések támogatására az ENSZ-ben és az európai biztonsági és együttműködési értekezlet keretein belül.

18. A jelen Nyilatkozat egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, mint amelyik bármilyen olyan tevékenység folytatására vagy cselekményre jogosítana fel, amely ellentétes az ENSZ Alapokmányának céljaival és elveivel, egyéb nemzetközi jogi kötelezettségvállalásokkal, vagy a Helsinki Záróokmányban foglaltakkal, ideértve az államok területi épségének elvét is.

19. A Felek kinyilvánítják, hogy üdvözlnék további államok csatlakozását a jelen Nyilatkozathoz, és készek eszmecserét folytatni minden érdekelt állammal az abban rögzített elvekről.

Készült Budapesten, 1991. május 31. napján, két példányban, magyar és ukrán nyelven. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

JEGYZŐKÖNYV

a Nyilatkozathoz a Magyar Köztársaság és az Ukrán Szovjet Szocialista

Köztársaság együttműködésének elveiről a nemzeti kisebbségek jogainak

biztosítása területén

A nemzeti kisebbségek jogainak biztosítása területén folyó együttműködésről szóló Nyilatkozatban foglaltak gyakorlati megvalósítása érdekében a Magyar Köztársaság és az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság (a továbbiakban: a Felek)

a következőkben állapodtak meg:

1. Vegyesbizottságot hoznak létre, melyben a magyar Fél részéről a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal, a Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma, a Magyar Köztársaság Művelődési és Közoktatási Minisztériuma, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei önkormányzat és a Magyar Köztársaság ukrán nemzetiségű állampolgárainak képviselői - az ukrán Fél részéről ugyanilyen számban az Ukrán SZSZK Nemzetiségi Állami Bizottsága, az Ukrán SZSZK Külügyminisztériuma, az Ukrán SZSZK Kulturális Minisztériuma, az Ukrán SZSZK Népoktatási Minisztériuma, valamint a Kárpátontúli Terület népképviselői tanácsának végrehajtó bizottsága és az Ukrán SZSZK magyar nemzetiségű állampolgárainak képviselői vesznek részt.

A küldöttségek vezetését a külügyminisztériumok külügyminiszter-helyettesi szintű képviselői látják el.

2. A felmerülő kérdések megvitatására és megoldására a Vegyesbizottság általában évenként kétszer, a Felek területén váltakozva ül össze.

A Vegyesbizottság tartózkodási és munkájával összefüggő pénzügyi kiadásait a fogadó Fél fedezi.

3. A Vegyesbizottság hatásköre magában foglalja, hogy a Felek egyetértése alapján a Nyilatkozatban foglalt elvek végrehajtására vonatkozóan a Felek Kormányainak szóló ajánlásokat fogadjon el.

4. A Vegyesbizottság ajánlásainak végrehajtására a Felek az illetékes nemzeti intézményeket veszik igénybe.

Készült Budapesten, 1991. május 31-én, két példányban, magyar és ukrán nyelven. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.